

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 883

van **JOS D'HAESE**

datum: 16 juni 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Met PFAS verontreinigde brandweersites - Opvolging

PFOS en PFOA werden tot 2010 gebruikt in blusschuim voor het blussen van vooral chemische en oliebranden. Op oefenterreinen van de brandweer (in gemeenten, industrie, vliegvelden, ...) en sites waar een grote brand werd geblust met fluorhoudend blusschuim is er een groot risico op verontreiniging van bodem en grondwater.

Uit schriftelijke vraag met nr. 702 van 4 mei 2023 over de wijdverspreide PFOS-vervuiling blijkt dat er 301 metingen boven de 3 µg/kg droge stof werden gedaan op 178 brandweerterrainen.

1. Graag het aantal beschrijvende bodemonderzoeken (BBO) die werden opgestart ten gevolge van de vervuiling op een brandweerterein. Graag per locatie ook het resultaat/de stand van zaken van het beschrijvend bodemonderzoek.
2. Graag het aantal bodemsaneringsprojecten (BSP) die werden opgestart ten gevolge van de vervuiling op een brandweerterein. Graag bij elke locatie ook het resultaat/de stand van zaken van het bodemsaneringsproject.
3. Graag het aantal locaties waar een gezondheidsonderzoek werd opgestart voor het (voormalig) brandweerpersoneel ten gevolge van de vervuiling op een brandweerterein.
4. Graag het aantal locaties waar effectief bloed werd gemeten bij (voormalig) brandweerpersoneel ten gevolge van de vervuiling op een brandweerterein. Graag per locatie het aantal personen waar een meting werd gedaan en het minimale, mediane, gemiddelde en maximale resultaat.
5. Heeft de minister een zicht op andere PFAS die vandaag nog gebruikt wordt in blusschuim? Zal de minister maatregelen nemen om ook de andere PFAS uit te faseren?
6. In de stad Stuart in Florida gebruikte de brandweer een soort schuim met PFAS. Volgens de stad waarschuwde 3M echter onvoldoende over de risico's. Daarvoor wil het stadsbestuur 105 miljoen dollar aan ruimingskosten, en 500 miljoen dollar aan schadevergoedingen.

Hebben 3M en eventuele andere leveranciers volgens de minister de brandweerkazernes voldoende gewaarschuwd over de risico's van PFAS? Zal de minister maatregelen nemen om de kosten op 3M en andere leveranciers te verhalen?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (819), Zuhair Demir (883)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 883 van 16 juni 2023

van **JOS D'HAESE**

1. Er werd nagegaan in welke dossiers opgenomen in de inventaris Brandweer(oefen)terreinen en -incidenten een recent beschrijvend bodemonderzoek (BBO) beschikbaar is in het grondeninformatieregister en of hierin PFAS onderzocht is. De inventaris zelf kan worden geraadpleegd in de [PFAS-verkenner van DOV](#). Er kan niet nagegaan worden in welke dossiers een BBO in uitvoering is dat nog niet bezorgd is aan de OVAM. Vervolgens werd het resultaat/de stand van zaken van het beschrijvend bodemonderzoek opgezocht. De bevraging werd uitgevoerd d.d. 21 juni 2023.

In onderstaande dossiers is een BBO beschikbaar in het grondeninformatieregister, met volgende stand van zaken:

- dossier 96876: In het gewijzigd oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek van 14 juli 2022 is de aanwezigheid van PFAS onderzocht wegens een brand geblust in 2019. Het opstellen van een bodemsaneringsproject voor deze parameter was niet noodzakelijk. Bodemsanering is evenwel noodzakelijk voor de parameter asbest(som).
 - dossier 96416: In het oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek van 2 november 2022 is de aanwezigheid van PFAS onderzocht wegens het occasioneel gebruik van blusschuim. Het opstellen van een beschrijvend bodemonderzoek voor deze parameter was niet noodzakelijk. Bodemsanering is evenwel noodzakelijk voor de parameters minerale olie en BTEX.
 - dossier 96738: Het verslag van het bodemonderzoek van 21 april 2023 voldoet niet als beschrijvend bodemonderzoek vermits het niet conform de standaardprocedure werd uitgevoerd. Er dient een gewijzigd beschrijvend bodemonderzoek te worden opgesteld.
 - dossier 96603: Het verslag van het bodemonderzoek van 18 april 2023 voldoet niet als beschrijvend bodemonderzoek vermits het niet conform de standaardprocedure werd uitgevoerd. Er dient een gewijzigd beschrijvend bodemonderzoek te worden opgesteld.
 - dossier 96401: Het verslag van het bodemonderzoek van 27 april 2023 voldoet niet als beschrijvend bodemonderzoek vermits het niet conform de standaardprocedure werd uitgevoerd. Er dient een gewijzigd beschrijvend bodemonderzoek te worden opgesteld.
 - dossier 96536: In het verslag van het beschrijvend bodemonderzoek van 19 mei 2023 vermeldt de bodemsaneringsdeskundige dat de richtwaarde wordt overschreden voor een PFAS parameter maar dat er geen noodzaak is tot bodemsanering. Uit een eerder in 2022 uitgevoerd verkennend bodemonderzoek bleek eveneens dat de bodemverontreiniging met PFAS niet verder onderzocht diende te worden.
 - dossier 96661: Het verslag van het bodemonderzoek van 7 juni 2023 voldoet niet als beschrijvend bodemonderzoek vermits het niet conform de standaardprocedure werd uitgevoerd. Er dient een gewijzigd beschrijvend bodemonderzoek te worden opgesteld.
2. Er werd nagegaan of er dossiers zijn opgenomen in de inventaris Brandweer(oefen)terreinen en -incidenten waarbij een recent bodemsaneringsproject

beschikbaar is in het grondeninformatieregister. Dit was niet het geval. De bevraging werd uitgevoerd dd. 21 juni 2023.

3. Deze vraag wordt samen met vraag 4 beantwoord aangezien een gezondheidsonderzoek ook een bloedonderzoek kan omvatten.
4. Wij hebben geen zicht op het aantal locaties en of er wel locaties zijn waar bij (voormalig) brandweerpersoneel een gezondheidsonderzoek werd opgestart n.a.v. PFAS-blootstelling. U kunt deze vraag beter stellen aan de diensten voor preventie en bescherming op het werk. Het is immers de arbeidsgeneeskundige dienst van een bedrijf die dient te bekijken op welke manieren de eigen werknemers werden of worden blootgesteld en of verdere opvolging nodig is. Voor meer informatie over de opdrachten van de preventieadviseur-arbeidsarts in verband met uit te voeren medische onderzoeken in het kader van blootstelling van werknemers, kan u terecht bij de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO).
5. Vooreerst wil ik u even de wetgeving toelichten over PFAS in blusschuimen. Dit wordt geregeld via Europese verordeningen in uitvoering van de REACH- en/of de POP's-Verordening. De situatie is als volgt:
 - Gebruik van PFOS-houdende blusschuimen is al verboden sinds 27 juni 2011.
 - Gebruik van blusschuimen met PFOA of aanverwante verbindingen wordt integraal verboden vanaf 4 juli 2025, en sinds 1 januari 2023 mogen deze enkel nog ingezet worden bij branden, indien alle vrijgekomen stoffen (verontreinigd bluswater) kunnen worden opgevangen; het mag nu niet meer gebruikt worden voor het testen van het materiaal of voor training van interventiemensen (cfr verordening 2020/784 van de Commissie van 8 april 2020).
 - Momenteel is op Europees niveau in het kader van de REACH-Verordening ook een restrictievoorstel in behandeling om alle (andere) PFAS te weren uit blusschuimen; inzake dit dossier wordt verwacht dat de Europese Commissie in het najaar een voorstel zal voorleggen met het oog op de finale besluitvormingsfase; daarin zullen naar verwachting nog bepaalde overgangstermijnen voorzien zijn, en die termijnen zullen wellicht gedifferentieerd zijn naargelang de sector waarin de schuimen nodig zijn.

In uw vraag stelt u dat "PFOS en PFOA tot 2010 gebruikt werden in blusschuim". Dit is niet correct, want PFOA mag nog gebruikt worden tot 4 juli 2025, en is in de realiteit ook nog aanwezig op meerdere plaatsen. Schuimen met PFOA zijn wel al meerdere jaren niet meer op de markt te verkrijgen maar zijn wel nog aanwezig in de schuiminstallaties van bedrijven. Ze zijn de voorbije 10 jaar vooral vervangen door schuimen met C6-PFAS-verbindingen (die 6 geperfluoreerde koolstofatomen hebben in plaats van 8 zoals bij PFOS en PFOA). Deze schuimen met C6-PFAS-verbindingen zullen op termijn ook moeten verdwijnen als hierboven genoemd restrictievoorstel om alle PFAS te weren uit blusschuimen, wordt goedgekeurd. In de realiteit is deze transitie op het terrein al in volle gang.

De afdeling Handhaving van mijn administratie heeft in 2022 een handhavingscampagne opgestart, waarbij op alle Sevesobedrijven werd nagegaan welke blusschuimen aanwezig zijn. Deze campagne loopt voort in 2023, en is uitgebreid naar ook niet-Sevesobedrijven. Ook werd contact opgenomen met het Netwerk Brandweer om de situatie bij de hulpverleningszones en brandweerscholen na te gaan. Bij de handhavingscampagne werd vastgesteld dat er nog relatief veel PFOA-houdend blusschuim in voorraad staat bij de bedrijven. De campagne heeft in elk geval resultaat geboekt en heeft geleid tot grotere bewustwording, want sommige bedrijven waren nog niet op de hoogte van enerzijds de wetgeving en anderzijds de reële samenstelling van de aanwezige schuimen. Het heeft de transitie naar PFAS-vrije schuimen dan ook in belangrijke mate gestimuleerd.

Op uw vraag of ik maatregelen zal nemen om ook de andere PFAS uit te faseren, kan ik u melden dat ik uitkijk naar de finale besluitvorming inzake de hoger vermelde EU REACH-restrictie, en dat ik de via deze restrictie beoogde uitfasering ondersteun.

6. Als minister hoed ik er mij voor om in de plaats van een rechter te treden en het Amerikaans aansprakelijkheidsrecht verschilt grondig van het Belgische aansprakelijkheidsrecht. De vraag naar de aansprakelijkheid van PFAS-producenten betreft productaansprakelijkheid en productnormering. Dit is een Europees, resp. Federale bevoegdheid. Ik heb schriftelijk de vraag gesteld aan mijn federale, Waalse en Brusselse collega's gesteld om via een samenwerkingsakkoord een sectorfonds op te richten zoals Bofas of Promaz om de PFAS-product gerelateerde aansprakelijkheden te responsabiliseren. Eveneens zal ik binnen Belgisch verband aandringen om op Europees niveau een soort van saneringsaansprakelijkheid voor PFAS-producenten te verankeren in bijvoorbeeld de Milieu-aansprakelijkheidsrichtlijn. In tussentijd kunnen de belanghebbende lokale besturen natuurlijk ook zelf het nodige doen om hun rechten voor de rechtbank af te dwingen.